

**PROBLEMELE ÎMM – REZIDENȚI
AI PARCURILOR ȘTIINȚIFICO-TEHNOLOGICE
ȘI INCUBATORULUI DE INOVARE
AL ACADEMIEI DE ȘTIINȚE A MOLDOVEI**

Alexandra NOVAC, drd., IEFS

Recenzent: Elena ACULAI, dr., IEFS

În acest articol autorul a încercat să examineze problemele IMM-urilor, caracterizate printr-o componentă mai accentuată a activității inovatoare, și anume rezidenții parcurilor științifico-tehnologice și incubatorului de inovare. Cercetare este orientată spre identificarea tipului de ajutor de care au nevoie întreprinderile mici și mijlocii, precum și obstacolele întâlnite de acestea în elaborarea inovațiilor.

Conținutul lucrării se bazează pe rezultatele unui sondaj cu antreprenorii din Moldova – rezidenți ai parcurilor științifico-tehnologice și incubatorului de inovare, desfășurat în lunile iunie-august 2010. Elaborarea anchetei, prelucrarea și analiza rezultatelor sondajului a fost efectuată de către autor.

Cuvinte cheie: *Întreprinderi mici și mijlocii, rezidenți ai parcurilor științifico-tehnologice, inovații, proprietate intelectuală.*

**THE PROBLEMS OF SMES – RESIDENTS
OF SCIENTIFIC-TECHNOLOGICAL PARKS
AND THE INNOVATION INCUBATOR OF THE
ACADEMY OF SCIENCES OF MOLDOVA**

Alexandra NOVAC, PhD Student, IEFS

Reviewer: Elena ACULAI, PhD, IEFS

In this article the author tried to examine the problems of SMEs, characterized by a stronger component of innovative activity, especially residents of scientific-technological parks and innovation incubator. The research is oriented to identify the type of aid that the small and middle enterprises need and the problems and obstacles encountered by them in developing innovations.

The content of the paper is based on the results of a survey with entrepreneurs of Moldova – residents of scientific-technological parks and innovation incubator, conducted in June-August 2010. Preparation of the survey, processing and analysis of survey results was effectuated by the author.

Keywords: *Small and middle enterprises, residents of scientific-technological parks, innovation, intellectual property.*

În condițiile economiei de piață pentru o creștere economică durabilă întreprinderile mici și mijlocii (ÎMM) necesită noi forme organizaționale, abordări și elaborări pentru atingerea competitivității atât la nivel național, cât și internațional, activizării activității inovaționale, care este un indicator principal al economiei inovaționale.

Unul din factorii principali care influențează asupra nivelului de inovare este gradul de dezvoltare a infrastructurii. O direcție importantă de creare a infrastructurii de inovare este dezvoltarea rețelei naționale a parcurilor științifico-tehnologice și incubatoarelor de inovare.

În acest articol au fost prezentate rezultatele analizei problemelor ÎMM, caracterizate printr-o componentă mai accentuată a activității inovaționale, și anume ai rezidenților parcurilor științifico-tehnologice și incubatorului de inovare al AȘM [1]. Actualmente, în Republica Moldova în AȘM există **3 Parcuri științifico-tehnologice și un incubator de inovare**, în care sunt înregistrate 51 de întreprinderi:

- Parcul științifico-tehnologic „Academica”;
- Parcul științifico-tehnologic „Inagro”;
- Parcul științifico-tehnologic „Micronanoteh”;
- Incubatorul de inovare „Inovatorul”.

Pentru identificarea principalelor probleme, cu care se confruntă ÎMM din cadrul parcurilor științifice și incubatorului de inovare la etapa actuală, a fost efectuat sondajul antreprenorilor. Anchetarea a fost efectuată în lunile iunie-august 2010. La sondaj au participat 24 de întreprinderi mici și mijlocii, ce constituie 47% din numărul de rezidenți ai parcurilor științifico-tehnologice și incubatorului de inovare al AȘM.

Luând în considerare că la sondaj au participat un număr mic de întreprinderi, rezultatele cercetării în cauză permit o evaluare nu atât cantitativă, cât calitativă. Cercetarea permite nu doar de a identifica, dar și concretiza și analiza mai adânc problemele ÎMM, care elaborează sau implementează inovații. Studiul dat este orientat spre identificarea problemelor activității întreprinderilor, care se ocupă relativ activ de elaborarea și/sau implementarea inovațiilor și sunt rezidenți ai parcurilor științifico-tehnologice și incubatorului de inovare. Aceasta permite, în primul rând, de a corecta strategia și tactica managementului întreprinderii; în al doilea rând, de a justifica o ajustare a politicilor de stat pentru dezvoltarea afacerilor.

În special, în chestionar antreprenorii au fost rugați să indice:

- Serviciile pe care au dorit să le obțină când au decis să devină rezidenți ai parcurilor/incubatorului, precum și evaluarea calității serviciilor.

- Tipul de ajutor (suport) de care mai are nevoie întreprinderea.

- Problemele și obstacolele întâlnite în elaborarea inovațiilor.

La sondaj au participat întreprinderi cu diferite forme de proprietate, tipuri de activitate, vârstă, mărime. ÎMM studiate au nevoie de diferite forme de asistență, sprijin, fapt care le-a făcut să devină rezidenți ai parcurilor științifico-tehnologice și incubatorului de inovare. Antreprenorii au așteptat să primească anumite tipuri de asistență de la

In the market economy conditions for a sustainable growth SMEs (small and middle enterprises) require new organizational forms, approaches and developments in order to achieve competitiveness at national and international levels, activation of business innovation, which are main indicators of innovation economy.

One of the main factors influencing the level of innovation is the infrastructure level development. An important direction for the creation of innovation infrastructure is the development of national scientific and technological parks and innovation incubators.

In this article were presented the results of SMEs problems analysis, characterized by a stronger component of innovative activity, especially residents of scientific-technological parks and innovation incubator [1]. Currently, there are **three scientific- technological parks in Moldova, in the Academy of Sciences of Moldova (ASM) and an innovation incubator**, in which 51 companies are registered:

- The Scientific-Technological Park "Academica"
- The Scientific-Technological Park "Inagro"
- The Scientific-Technological Park "Micronanoteh"
- The Innovation Incubator "Inovatorul"

To identify the main problems of SMEs –residents of scientific-technological parks and innovation incubators at the present, a survey of entrepreneurs was carried out. The investigation was conducted in June-August 2010. The survey involved 24 small and medium enterprises, which constitute 47% of residents of the scientific-technological parks and innovation incubator of ASM.

Considering that the survey attended a small number of enterprises, the research results allow an evaluation more qualitative than quantitative. The research allows not only to identify, but also to analyze deeper the problems of SMEs that develop or implement innovations. This study is focused on identifying problems of the activity of enterprises - residents of scientific- technological parks and innovation incubator, dealing fairly active with the development and/or implementation of innovations. This allows, firstly, to improve the management firm's strategy and tactics, secondly, to justify an adjustment of state policies for business development.

In particular, entrepreneurs in the questionnaire were asked to indicate:

- Services they wanted to achieve when they decided to become residents of the parks/incubator, as well as the quality assessment services.

- The type of aid (support) that the company needs.

- The problems and obstacles encountered in developing innovations.

In the poll participated enterprises with different forms of ownership, type of activity, age, size.

Studied SMEs need different forms of assistance, support, which made them to become residents of the scientific-technological parks and innovation incubator. Entrepreneurs were expected to receive certain types of assistance from the Administrator

Administratorul parcurilor /incubatorului. Rezultatele cercetării au arătat că printre serviciile pe care au dorit să le obțină când au devenit rezidenți ai parcurilor, s-au concretizat 3 grupe de servicii:

1) arenda diferitor tipuri de resurse - serviciile de locațiune a terenurilor, spațiilor de producere (54,2%) și locațiunea echipamentelor, utilajelor (54,2% din respondenți);

2) căutarea partenerilor de afaceri - pentru finisarea producției (41,7%) și asistență pentru căutarea cumpărătorilor pe piețele externe (41,7%);

3) diferite tipuri de consultanță – inovațională (33,3%), juridică (29,2%), financiar-contabilă (25%), de marketing (25%), privind perfecționarea cadrelor (20,8%).

Mai puțin solicitate au fost serviciile privind consultanța în probleme de proprietate intelectuală, cu toate că cca 70% din rezidenții parcurilor/incubatorului, care au participat la sondaj posedă obiecte de proprietate intelectuală (Tabelul 1).

of the parks/incubator. The research showed that among the services they wanted to receive when they became residents of the parks, have led three groups of services:

1) rent of various types of resources - land rental services, production areas (54.2%) and rental of equipment, machinery (54.2% of respondents);

2) seeking business partners - for finishing production (41.7%) and assistance in searching for buyers for foreign markets (41.7%);

3) different types of consulting – innovative (33.3%), legal (29.2%), finance and accounting (25%), marketing (25%), on staff training (20.8%).

Less were required services for consulting in intellectual property, although about 70% of residents of the parks/incubator, which were participated at the poll, have intellectual property objects (Table 1).

Tabelul 1/Table 1

Serviciile pe care au dorit să le obțină IMM când au devenit rezidenți ai parcurilor/incubatorului*

Services that SMEs wanted to receive when they became residents of the park / incubator*

Serviciile pe care au dorit să le obțină/ IMM Services that SMEs wanted to receive	Pondere/ Share, %
servicii de locațiune a terenurilor, spațiilor de producere/ land leasing services and areas production	54,2
servicii de locațiune a echipamentelor, utilajelor/ rental of equipment, machinery	54,2
căutarea partenerilor pentru finisarea producției/ seeking partners for finishing production	41,7
asistență pentru căutarea cumpărătorilor pe piețele externe/ assistance in searching for buyers to foreign markets	41,7
altă consultanță inovațională/ another innovative consulting	33,3
servicii juridice/ legal services	29,2
servicii financiar-contabile/ finance and accounting services	25,0
servicii de marketing/ marketing services	25,0
perfecționarea cadrelor/ staff training	20,8
consultanță în probleme de proprietate intelectuală/ consulting in intellectual property	8,3
altele/ others	8,3

Sursa: elaborată de autor în baza rezultatelor sondajului./ Source: prepared by author based on survey results.

Notă: * Respondenții aveau dreptul să indice toate serviciile pe care doreau să le primească/ Note: * Respondents were allowed to indicate all the services they wished to receive.

Antreprenorilor li s-a propus să indice asupra calității serviciilor primite în cadrul parcurilor/incubatorului (Tabelul 2). Unul din tipurile de servicii invocate de mai mult de jumătate din numărul de respondenți a fost obținerea serviciilor de locațiune a terenurilor, spațiilor de producere și locațiunea echipamentelor, utilajelor. Acestea le-au fost oferite majorității solicitanților parcurilor

Entrepreneurs were asked to indicate the quality of the received services in the parks/incubator (Table 2).

One of the types of services invoked by more than half of the number of respondents was to obtain land rental services, production area and equipment, machinery rental. These services were offered to the most of entrepreneurs, but not in all cases. The quality of the rental of land and

/incubatorului, dar nu în toate cazurile. Calitatea serviciilor de locațiune a terenurilor, spațiilor de producere au fost evaluate „înalt”- 16,7% și „satisfăcător”- 29,2% din numărul antreprenorilor care au dorit să obțină acest serviciu. Totuși, o parte din respondenți (16,7%) au indicat că nu au obținut acest serviciu. Serviciile de locațiune a echipamentelor, utilajelor au fost evaluate de către antreprenori de asemenea, în mare parte, „înalt” și „satisfăcător” (în total 37,5%), însă unii respondenți nu au fost satisfăcuți de calitatea acestui serviciu, iar câteva întreprinderi nu l-au putut obține (20,8% în sumă).

Printre serviciile solicitate frecvent de antreprenorii deveniți rezidenți ai parcurilor/incubatorului au fost indicate căutarea partenerilor pentru business. Consultanța în căutarea partenerilor pentru finisarea producției, în mare parte, a fost evaluată ca „înalt” (16,7%) și „satisfăcător” (12,5%), însă 12,5% din solicitanți nu au primit ajutorul așteptat.

În ceea ce privește asistența pentru căutarea cumpărătorilor pe piețele externe, se observă că doar câteva întreprinderi evaluează „înalt” (4,2%) sau sunt satisfăcute de calitatea acestui serviciu (8,3%). În același timp, o bună parte din respondenți nu a primit acest tip de serviciu sau nu au fost mulțumiți de calitatea acestuia (37,5% în sumă).

Printre alte servicii acordate de către Administratorul parcurilor/incubatorului, care au fost solicitate de antreprenori când au devenit rezidenți ai parcurilor/incubatorului au fost serviciile de consultanță – inovațională (33,3%), juridică (29,2%), financiar-contabilă (25%), de marketing (25%), privind perfecționarea cadrelor (20,8%).

Cât privește consultanța inovațională, respondenții au evaluat „înalt” și „satisfăcător” calitatea acestui serviciu (45,8% în sumă), în schimb unii antreprenori s-au arătat nemulțumiți de calitatea prestării acestui serviciu, iar în unele cazuri acesta nu a fost obținut (8,4% în sumă).

După cum arată datele obținute, serviciile juridice nu au fost obținute de toți rezidenții care au solicitat acest gen de consultanță: o mică parte din numărul de antreprenori a evaluat calitatea acestuia „înalt” și „satisfăcător”, pe când o pătrime din numărul de rezidenți nu au putut beneficia de acest serviciu. 16,7% din respondenți au evaluat calitatea serviciilor financiar-contabile primite ca fiind „înalte” și „satisfăcătoare”, pe de altă parte, același număr de întreprinderi au indicat că nu au putut obține acest gen de consultanță.

În ceea ce privește serviciile de marketing, observăm că în mare parte acestea au fost evaluate satisfăcător de către antreprenori (25%), pe de altă parte, același număr de antreprenori a indicat că nu le-au putut obține sau a fost indicat având o calitate redusă.

Cât privește perfecționarea cadrelor, doar câțiva antreprenori au rămas mulțumiți de prestarea acestui serviciu, evaluându-l „înalt” și „satisfăcător”, totodată mai mulți respondenți au evaluat calitatea acestuia ca fiind redusă, iar o parte dintre aceștia nu l-au putut obține (12,5% în sumă) (Tabelul 2).

Ca motiv al alegerii parcurilor/incubatorului, antreprenorii au invocat și facilitățile fiscale, vamale, susținere în activitatea inovațională de care ar fi putut beneficia pe lângă serviciile menționate mai sus.

area production services have been estimated as "high" - 16.7% and "satisfactory" - 29.2% of entrepreneurs who wanted to obtain this service. However, some respondents (16.7%) indicated that they did not receive this service. Equipment and machinery rental services were also evaluated by entrepreneurs, mostly "high" and "satisfactory" (total 37.5%), although some respondents were not satisfied with the quality of this service, and some enterprises have not been able to obtain it (20.8% in amount).

Among the services often required by entrepreneurs were indicated the services for seeking business partners. Consulting for seeking partners for finishing production, were estimated as "high" (16.7%) and "satisfactory" (12.5%), but 12.5% of entrepreneurs did not receive the expected support.

Regarding the assistance for searching buyers for external markets, it is noted that just a few companies evaluated "high" (4.2%) or are satisfied with the quality of the service (8.3%). At the same time, most of the respondents did not receive this type of service or were not satisfied with its quality (37.5% in amount).

Among other services provided by the parks/incubator's Administrator, which were requested by contractors when they became residents were consulting services - innovative (33.3%), legal (29.2%), finance and accounting (25%), marketing (25%), staff training (20.8%).

Regarding innovative consultancy, respondents evaluated "high" and "satisfactory" the quality of service (45.8% in amount), but some entrepreneurs were dissatisfied with the quality of the received service and in some cases it was not obtained (8.4% in amount).

As the acquired data showed, legal services were not obtained by all residents who have requested this kind of consultancy: a small number of entrepreneurs evaluated the quality of this service as "high" and "satisfactory", while a quarter of residents could not benefit from this service. 16.7% of the number of residents has evaluated the quality of financial and accounting received services as "high" and "satisfactory", while the same number of contractors has indicated that they could not get this kind of consultancy.

Regarding the marketing services, we see that most of these have been satisfactorily evaluated by entrepreneurs (25%); whereas the same number of entrepreneurs has indicated that they could not get these services or was shown having a low quality.

A few residents were satisfied with the service regarding staff training, evaluating it as "high" and "satisfactory", however some respondents rated it as low quality and some of them have not been get it (12.5% in amount) (Table 2).

As reason for choosing parks/incubator, entrepreneurs indicated also the fiscal facilities, custom facilities and support for innovative activities that could benefit the residents additionally to the services mentioned above.

Tabelul 2/Table 2

**Evaluarea de către antreprenori a calității serviciilor primite
în cadrul parcurilor/incubatorului***
Appreciation of the quality of services received by entrepreneurs in the parks/incubator*

Serviciile acordate de către parcuri/ incubator/ Services provided by parks / incubator	Calitatea serviciilor evaluate de respondenți/ Quality of services evaluated by respondents			
	Înaltă/ High	Satisfăcătoare/ Satisfactory	Redusă/ Low	Nu au fost obținute/ Have not been obtained
servicii de locațiune a terenurilor, spațiilor de producere/ land leasing services and areas production	16,7	29,2	-	16,7
servicii de locațiune a echipamentelor, utilajelor/ rental of equipment, machinery	16,7	20,8	12,5	8,3
perfecționarea cadrelor/ staff training	4,2	4,2	4,2	8,3
servicii financiar-contabile/ finance and accounting services	12,5	4,2	-	16,7
servicii juridice/ legal services	8,3	4,2	-	25,0
servicii de marketing/ marketing services	-	25,0	8,3	16,7
consultanță în probleme de proprietate intelectuală/ consulting in intellectual property	8,3	20,8	-	4,2
altă consultanță inovativă/ another innovative consulting	8,3	37,5	4,2	4,2
căutarea partenerilor pentru finisarea producției/ seeking partners for finishing production	16,7	12,5	-	12,5
asistență pentru căutarea cumpărătorilor pe piețele externe/ assistance in searching for buyers for foreign markets	4,2	8,3	8,3	29,2
altele/ others	-	4,2	-	-

Sursa: elaborată de autor în baza rezultatelor sondajului./ Source: prepared by author based on survey results.

*Notă: * Respondenții aveau dreptul să indice toate serviciile pe care doreau să le primească./ Note: * Respondents were allowed to indicate all the services they wished to receive.*

În încercarea lor de a crește competitivitatea prin implementarea inovațiilor, IMM-urile-rezidente a parcurilor științifico-tehnologice și incubatorului de inovare al AȘM se confruntă cu o serie de dificultăți. Într-adevăr, mai multe obstacole sunt întâlnite de către antreprenori în dezvoltarea proiectelor sale de inovare. Respondenții au indicat că se confruntă cu un șir de probleme și în continuare mai au nevoie de sprijin în unele domenii, mai întâi de toate de susținere financiară, asistență pentru găsirea partenerilor din țară sau peste hotare, susținere tehnică și tehnologică (Tabelul 3). Necesitatea în resurse financiare este pentru întreprinderi de importanță prioritară. Majoritatea antreprenorilor (70,8%) au indicat că pentru a desfășura cu succes activitatea antreprenorială au nevoie de susținere financiară. Întreprinderile au indicat că mai au nevoie de asistență pentru găsirea partenerilor din țară sau peste hotare (66,7%), suport în servicii de marketing (33,3%), consultanță juridică (25%), inovativă (25%).

La evaluarea necesităților întreprinderilor în servicii e necesar să luăm în considerare diferențele lor pentru întreprinderile de diferite vârste (Tabelul 3).

In their attempt to increase their competitiveness by implementing innovations, SMEs-residents of scientific-technological parks and innovation incubator **face** several difficulties. Indeed, many obstacles are encountered by entrepreneurs in developing their innovation projects. Respondents had indicated that they are confronted with a number of problems and still need further support in some areas, first of all, financial support, assistance in finding business partners in the country and abroad, technical and technological support. The need for financial resources is for entrepreneurs an important priority. Most entrepreneurs (70.8%) indicated that to carry on successfully entrepreneurial activities they need financial support. Enterprises have indicated that they still need assistance in finding business partners in the country or abroad (66.7%), marketing support services (33.3%), legal advice (25%), innovative consultancy(25%).

In appreciation the need of enterprises in services is necessary to take into account their differences for enterprises of different ages (Table 3).

Tabelul 3/Table 3

Tipul de ajutor necesar întreprinderilor, după grupa de vârstă*, %
Type of help needed by enterprises, by age group*, %

Tipul de ajutor de care mai are nevoie întreprinderea/ The type of help the company still needs	Întreprinderi începătoare/ Beginners	Tinere/ Young enterprises	Mature enterprises	Total
PONDEREA în TOTAL, %/ SHARE in TOTAL, %	35,0	25,0	40,0	100,0
susținere financiară/ financial support	85,7	80,0	62,5	70,8
asistență pentru găsierea partenerilor din țară sau peste hotare/ assistance in finding business partners in the country or abroad	57,1	80,0	75,0	66,7
susținere tehnică și tehnologică/ technical and technological support	28,6	20,0	50,0	41,7
servicii de marketing/ marketing services	28,6	40,0	37,5	33,3
consultanță juridică/ legal advice	-	20,0	37,5	25,0
consultanță inovațională/ innovational consultancy	42,9	-	37,5	25,0
servicii de evaluare și promovare a obiectelor de proprietate intelectuală/ evaluation and promoting intellectual property objects services	-	40,0	37,5	20,8
perfecționarea cadrelor/ staff training	-	-	50,0	16,7
consultanță financiar- contabilă/ accounting and financial consultancy	28,6	-	25,0	16,7
accesul la mijloacele de comunicare și transmitere a informației/ access to means of communication and information transmission	14,3	-	37,5	16,7

Sursa: elaborat de autor în baza rezultatelor sondajului./ Source: prepared by author based on survey results.

*Notă: * Respondenții aveau dreptul să indice toate serviciile pe care doreau să le primească/ Note: * Respondents were allowed to indicate all the services they wished to receive.*

Întreprinderile tuturor grupelor de vârstă simt necesitatea de a primi ajutor de diferite tipuri. Antreprenorii întreprinderilor mature, nu mai rar decât agenții economici recent lansați sau care activează de 2 ani, au indicat asupra existenței problemelor (Tabelul 3). Aceasta poate fi explicat prin faptul că întreprinderile mai mature văd mai clar cauzele problemelor cu care se confruntă și, respectiv, definesc mai clar necesitățile.

Spectrul de necesități ale întreprinderilor mature este ceva mai larg, acesta cuprinde și necesități în ajutor privind perfecționarea cadrelor, consultanță inovațională, accesul la mijloacele de comunicare și transmitere a informației. Doar întreprinderile mature se confruntă cu necesitatea perfecționării cadrelor, iar necesitatea în obținerea serviciilor de evaluare și promovare a obiectelor de proprietate intelectuală crește o dată cu vârsta întreprinderii.

Rezultatele cercetării ne arată că cel mai frecvent la întreprinderi au fost elaborate sau implementate următoarele tipuri de inovații:

- elaborarea utilajelor și tehnologiilor noi (54,2%),
- obiecte de proprietate intelectuală (54,2%),
- noi tipuri de produse și servicii (37,5%).

Mai puțin au fost menționate inovațiile de marketing și organizaționale:

- implementarea sistemului de administrare a calității

Enterprises of all age groups feel the need to receive different kind of help. Entrepreneurs of mature enterprises, no less than the recently launched businesses or those that work for two years, have shown the existence of problems (Table 3). This can be explained by the fact that mature companies see more clearly the causes of the problems they face and, respectively, clearly define their needs.

The spectrum of needs of mature firms is a bit broader; it also includes needs in support of staff training, innovational consultancy, access to means of communication and information transmission. Only mature enterprises confront with the need in staff training and the need to obtain services for evaluation and promotion of intellectual property objects increases with firm age.

The researches show that most frequently at the companies were developed or implemented the following types of innovations:

- developing of new technologies and equipment (54.2%);
- intellectual property objects (54.2%);
- new types of products and services (37.5%).

Less mentioned were marketing and organizational innovations:

- implementation of quality management system

(ISO),

- schimbări în sistemul de management (schimbări structurale, metode noi de administrare),

- noi metode de vânzare.

Reieșind din analiza rezultatelor sondajului efectuat, s-au concretizat 2 grupe de inovații: de produs și de proces. Aceasta ne arată că la întreprinderile de producere persistă un accent de perfecționare a procesului tehnologic și a produselor. Doar câteva din întreprinderile supuse sondajului au indicat introducerea inovărilor de marketing și organizaționale: un număr mic de întreprinderi respondente au indicat utilizarea unor noi metode de vânzare a produselor sale (inovații de marketing) și câțiva respondenți au introdus inovații organizaționale: implementarea sistemului de administrare a calității, schimbări în sistemul de management (schimbări structurale, metode noi de administrare).

Probabil, antreprenorii acordă o atenție relativ mai mică inovațiilor de marketing și organizaționale, neconștientizând încă importanța lor sau nu pot să realizeze măsurile necesare introducerii acestor inovații. Acest fapt este confirmat și de rezultatele de mai jos, referitoare la comercializarea inovațiilor și comercializarea drepturilor de proprietate intelectuală.

Conform rezultatelor sondajelor, unii antreprenori (33,3% dintre respondenți) au indicat că au avut activități de elaborare a unor inovații care au fost abandonate. Cauzele acestor eșecuri, conform opiniei respondenților, au fost diverse: imposibilitatea de a realiza toate proiectele în același timp, lipsa resurselor financiare, inexistența pieței de desfacere.

Printre problemele privind comercializarea inovațiilor, o mare parte din antreprenori nu cunosc dacă produsul/serviciul nou va fi primit de către consumator. Antreprenorii cunosc insuficient piața, în mare parte, aceasta se datorează și efortului insuficient al marketingului sau lipsei specialiștilor necesari, 33,3% dintre antreprenori indicând că mai au nevoie de ajutor în domeniul marketingului. Astfel, considerăm că antreprenorii subestimează posibilitățile de comercializare a inovațiilor, elaborându-le doar pentru ei și nu cercetează o piață potențială pentru comercializarea lor.

Rezultatele cercetării au arătat că obiectele de proprietate intelectuală pe care le posedă întreprinderile au fost elaborate la întreprindere (70,8%) sau achiziționate (33,3%). Antreprenorii au achiziționat obiectele de proprietate intelectuală din mai multe surse: întreprinderi autohtone, întreprinderi străine, instituții de cercetare, autorii invențiilor. În calitate de proprietate intelectuală de care dispune întreprinderea mai des au fost menționate de către respondenți: invenții, mărci, desene industriale, modele industriale, baza de date.

Din păcate, observăm că jumătate din întreprinderile respondente (50%) nu au comercializat drepturile de proprietate intelectuală și doar un număr mic a încercat să le utilizeze. Acest fapt ne vorbește despre o gestiune ineficientă sau lipsa unei gestiuni a proprietății intelectuale. Probabil, antreprenorii nu conștientizează pe deplin posibilitățile sistemului de proprietate intelectuală. Considerăm că lipsa informației și cunoașterea insuficientă a sistemului de proprietate intelectuală limitează capacitatea întreprinderilor mici și mijlocii de a utiliza eficient toate elementele propuse de acesta. Jumătate din numărul întreprinderilor respondente

(ISO);

- changes in the management system (structural changes, new methods of administration);

- new methods of sale.

Based on analysis of survey results, have led two groups of innovations: product and process innovation. This shows that at the producing enterprises persist an accent of improving the technological process and products. Only a few of the surveyed companies indicated the introduction of marketing and organizational innovations: a small number of surveyed enterprises indicated the appropriation of new methods of selling its products (marketing innovation) and several respondents have introduced organizational innovations: the implementation of management quality system, changes in management system (structural changes, new methods of administration).

Perhaps entrepreneurs pay relatively less attention to marketing and organizational innovations, not understanding yet their importance or being unable to perform the required steps to implement these innovations. This is confirmed by the results below, relating to the realization of innovation and intellectual property rights.

According to survey results, some entrepreneurs (33.3% of respondents) indicated that they had innovational projects that have been abandoned. The causes of these failures, in the opinion of respondents, were different: the inability to realize all projects at the same time, lack of financial resources and absence of the needed marketplace.

Among the problems of innovation's realization, a lot of entrepreneurs do not know if the product/service will be accepted by the consumer. Entrepreneurs know not enough the market, mostly, it is due to the insufficient marketing effort or absence of necessary specialists, 33.3% of entrepreneurs indicated that they still need help in the marketing field. Thus, we believe that entrepreneurs underestimate the marketability of innovations, developing them for themselves and not investigating a potential market for their sale.

The results of research has shown that intellectual property objects that is in enterprises' possession have been developed at the enterprises (70.8%) or acquired (33.3%). Entrepreneurs have acquired intellectual property objects from several sources: domestic enterprises, foreign enterprises, research institutions, the authors of inventions. As intellectual property the respondents have often mentioned: inventions, trademarks, industrial designs, industrial models and database.

Unfortunately, we see that half of surveyed enterprises (50%) have not sold the intellectual property rights and only a small number tried to use them. This speaks of an inefficient management or a deficiency of intellectual property management. Perhaps, entrepreneurs don't understand richly the possibilities of intellectual property system. We believe that the lack of information and insufficient knowledge of the intellectual property system limits the ability of small and medium enterprises to effectively use all it items. Half of the number of

își dau seama de importanța înregistrării proprietății intelectuale pentru afacerea lor, câteva au indicat însă că nu consideră necesară înregistrarea proprietății intelectuale, invocând motivul unui cost ridicat al brevetării invenției și dificultatea obținerii protecției peste hotare. Considerăm că în ceea ce privește înregistrarea proprietății intelectuale peste hotare, nu doar lipsa resurselor financiare și procedura costisitoare de înregistrare a proprietății intelectuale constituie o barieră pentru înregistrarea proprietății intelectuale, dar și lipsa informației sau informația limitată despre legislația țărilor străine cu privire la protecția proprietății intelectuale.

În ceea ce privește problemele privind elaborarea obiectelor de proprietate intelectuală, antreprenorii au indicat mai mult probleme ce țin de insuficiența resurselor financiare (37,5% întreprinderi), dar și lipsa stimulării de către stat a întreprinderilor privind crearea obiectelor de proprietate intelectuală (20,8% întreprinderi) (Tabelul 4).

respondents realizes the importance of intellectual property registration for their business; some have indicated that they do not consider necessary the registration of intellectual property, citing the reason of a high cost of patenting and the difficulty of obtaining an intellectual property protection abroad. We consider that as regards registration of intellectual property abroad, not only the lack of financial resources and costly procedure is a barrier to intellectual property registration, but also the absence of information or limited information about foreign countries' laws on intellectual property protection.

Regarding the problems of intellectual property objects development, entrepreneurs have shown more problems related to insufficient financial resources (37.5% enterprises), and also the lack of state incitation of enterprises on the establishment of intellectual property objects (20,8% of enterprises) (Table 4).

Tabelul 4/Table 4

Problemele elaborării obiectelor de proprietate intelectuală în IMM-rezidente ai parcurilor /incubatorului*

Problems of development of intellectual property objects in SMEs-residents of parks/incubator*

Probleme privind elaborarea obiectelor de proprietate intelectuală/ Problems concerning with the development of intellectual property objects	Ponderea în total întreprinderi, %/ Share of total enterprises, %
insuficiența resurselor financiare/ insufficient financial resources	37,5
lipsa stimulării de către stat a întreprinderilor privind crearea obiectelor de proprietate intelectuală/ absence of state incitation of enterprises on the development of intellectual property objects	20,8
procedura costisitoare de înregistrare/ costly registration procedure	12,5
nu s-a confruntat/ not confronted	16,7

Sursa: elaborată de autor în baza rezultatelor sondajului./ Source: prepared by author based on survey results.

*Notă: * Respondenții aveau dreptul să indice toate problemele cu care se confruntă./Note: * respondents were allowed to indicate all the problems they confronted.*

Potrivit practicii statelor dezvoltate, stimularea activității inovatoare și susținerea IMM inovatoare poate fi efectuată prin mai multe instrumente: o politică eficientă de creditare privind finanțarea științei și tehnicii, precum și efectuarea cercetărilor la comanda organelor de stat cu o finanțare a cheltuielilor de către stat. În Franța sau Japonia este considerat oportună crearea unor structuri, care ar putea oferi subvenții la toate etapele procesului inovator până la comercializarea produselor pe piață. Spre exemplu, astfel de structuri funcționează în Franța și au rolul de a contribui la finanțarea inovării în sectorul businessului mic și mijlociu, de a promova cercetarea și parteneriatul public-privat și transferul tehnologic. În Franța – Oseo, are ca sarcină de a susține inovația și dezvoltarea IMM, începând cu crearea lor, garantează împrumuturile bancare acordate acestor întreprinderi și participă la finanțarea proiectelor și ANR (Agenția Națională de promovare a cercetărilor), care are ca scop de a finanța proiectele de cercetare. Aceasta funcționează în conformitate cu o procedură foarte similară cu cea a Comisiei Europene, care, de asemenea, finanțează multe contracte de cercetare prin programe specifice (Programul-cadru pentru cercetare și dezvoltare tehnologică, cunoscut sub numele de FP).

The practice of developed countries in stimulating innovation and supporting the innovation in SMEs can be accomplished by several instruments: an effective policy on the financing of science and technology, as well as making research at the order of state with a state funding. In France or Japan is considered appropriate to create structures that would provide grants to all stages of innovational process till the commercialization of the products. For example, these structures operate in France and have the role to help at financing innovation in small and medium business sector, to promote research and public-private partnership and technology transfer. In France - OSEO, has the task of supporting innovation and development of SMEs, since their creation, this organization guarantee bank loans and finance projects and the National Agency for the promotion of research (NRA), which aims to fund research projects. This works in accordance with a procedure very similar to the European Commission, which also finances several research contracts by specific programs (Framework Programs for Research and Technological Development, known as FP).

Problems concerning the registration of intellectual property objects that entrepreneurs have shown are not

Problemele privind înregistrarea obiectelor de proprietate intelectuală pe care le-au indicat antreprenorii nu se deosebesc în principiu de cele ce țin de elaborarea obiectelor de proprietate intelectuală. Lipsa resurselor financiare și costul ridicat de înregistrare a obiectelor de proprietate intelectuală sunt obstacolele care stau în calea înregistrării obiectelor de proprietate intelectuală.

Concluzii

1. Pentru Moldova problemele elaborării și implementării inovațiilor au o importanță deosebită. Acest lucru se datorează atât problemelor cunoscute ale sectorului businessului mic și mijlociu (accesul limitat la diferite tipuri de resurse), dar de asemenea, și necesității întreprinderilor de a importa materia primă, piața internă îngustă. În încercarea lor de a crește competitivitatea prin elaborarea și implementarea inovațiilor, IMM-urile se confruntă cu o serie de dificultăți.

2. Reieșind din analiza rezultatelor sondajului efectuat, constatăm diferite tipuri de inovații elaborate la întreprinderi, și anume s-au concretizat 2 grupe: inovații de produs și inovații de proces. La întreprinderile producătoare persistă un accent de perfecționare a procesului tehnologic și a produselor, și nu acordă o atenție mare introducerii inovărilor de marketing (noi metode de vânzare a produselor sale) și organizaționale (implementarea sistemului de administrare a calității, schimbări în sistemul de management).

3. Rezultatele cercetărilor au arătat că printre problemele privind comercializarea inovațiilor, o mare parte din antreprenori nu cunosc dacă produsul / serviciul nou va fi primit de către consumator. Antreprenorii cunosc insuficient piața, în mare parte, aceasta se datorează și efortului insuficient al marketingului sau lipsei specialiștilor necesari.

4. Cu toate că Administratorul parcurilor/incubatorului nu oferă servicii de susținere financiară, totuși majoritatea antreprenorilor au indicat că pentru a desfășura cu succes activitatea antreprenorială au nevoie de susținere financiară. Necesitatea în resurse financiare rămâne a fi pentru întreprinderi de importanță prioritară. Antreprenorii au indicat că mai au nevoie de asistență pentru găsirea partenerilor de afaceri, susținere tehnică și tehnologică, suport în servicii de marketing, consultanță juridică.

5. În calitate de proprietate intelectuală de care dispune întreprinderea au fost menționate de către respondenți: invenții, mărci, desene industriale, modele industriale, baza de date, etc. Majoritatea întreprinderilor intervievate dețin invenții. Antreprenorii au indicat mai multe probleme, referitoare la elaborarea obiectelor de proprietate intelectuală - insuficiența resurselor financiare și lipsa stimulării de către stat a întreprinderilor.

6. În ceea ce privește comercializarea drepturilor de proprietate intelectuală pe care le dețin, majoritatea întreprinderilor respondente nu au comercializat drepturile de proprietate intelectuală și doar un număr mic planifică să le utilizeze în viitor. Acest fapt ne vorbește despre o gestiune ineficientă sau lipsa unei gestiuni a proprietății intelectuale. O gestiune eficientă a proprietății intelectuale necesită un ansamblu de competențe - de la competențe juridice la cele științifice/ tehnice, comerciale, întreprinderile mici și mijlocii neposedând în întregime aceste competențe. Astfel, lipsa de competențe a întreprinderilor mici și mijlocii cu privire la

different, in principle, from those related to development of intellectual property objects. The lack of financial resources and high cost of registration of intellectual property objects are the obstacles that stand in the way of registration of intellectual property objects.

Conclusions

1. For Moldova, the problems of development and implementation innovations are particularly important. This is due to the known problems of small and medium business sector (limited access to different types of resources), but also to the need of enterprises to import raw materials and the narrow domestic market. In their attempt to increase competitiveness through the development and implementation of innovations, SMEs face a number of difficulties.

2. Based on analysis of survey results, we found different types of innovations developed at enterprises, namely there were 2 groups: product innovations and process innovations. At the producing enterprises persist a focus on improving of technological process and products, and entrepreneurs does not pay a lot of attention to the introduction of marketing innovations (new ways of selling their products) and organizational (quality management system implementation, changes in the management system).

3. The research showed that among the problems on innovation commercialization, a lot of entrepreneurs do not know if the new product / service would be accepted by the consumer. Entrepreneurs know insufficient the market, in large part this is due to the inadequacy of the marketing effort or lack of the necessary specialists.

4. Although the parks/incubator's Administrator does not provide financial support services, however, most entrepreneurs have shown that to carry out entrepreneurial activities successfully they need financial support. The need for financial resources remains an important priority for businesses. Entrepreneurs have indicated that they still need assistance in finding business partners, technical and technological support, marketing support services and legal advice.

5. As intellectual property the respondents have often mentioned: inventions, trademarks, industrial designs, industrial models and database. Most of surveyed companies possess inventions. Most of the problems indicated by entrepreneurs were relating to intellectual property objects development - insufficiency of financial resources and the absence of state incitation of enterprises.

6. Regarding the commercialization of intellectual property rights they hold, most responding companies have not sold the intellectual property rights and only a small number of enterprises are planning to use it in future. This speaks of an inefficient management or a deficiency of intellectual property management. An efficient management of intellectual property requires a set of skills - from legal skills to the scientific/technical, commercial and small and medium enterprises don't possess all these skills. Thus, the lack of all this skills of small and medium enterprises regarding the management of intellectual property, deter them to entirely use this

gestiunea proprietății intelectuale, le împiedică să folosească pe deplin acest sistem.

7. Cercetarea efectuată a permis, în primul rând, de a identifica problemele activității întreprinderilor, care au o activitate relativ activă în elaborarea și/sau implementarea inovațiilor și sunt rezidenți ai parcurilor științifico-tehnologice și incubatorului de inovare. Acest lucru va permite, în primul rând, de a adapta strategia și tactica de management la nivel de întreprindere și, în al doilea rând, de a justifica ajustarea politicilor publice pentru dezvoltarea afacerilor. În plus, studiul efectuat are importanță pentru evaluarea activității instituțiilor infrastructurii, care acordă sprijin IMM-urilor inovatoare, în special, incubatoarele de inovare și parcurile tehnologice.

system.

7. The research has allowed, first, to identify the problems of entrepreneurs, exercising a relatively active activity in developing and / or implementation of innovations and are residents of scientific-technological parks and innovation incubator. This will allow, firstly, to adapt the strategy and tactics of management at the enterprise level and, secondly, to justify the adjustment of public policies for business development. In addition, the study is important for evaluating institutions' infrastructure activity, which supports innovative SMEs, in particular, innovation incubators and technology parks.

Bibliografie/Bibliography

1. Raport asupra proiectului de cercetare «Identificarea problemelor principale ale IMM din Moldova și elaborarea materialelor metodice pentru crearea și dezvoltarea clusterelor» (Cond.proiectului dr. Elena Aculai), IEFS, a.2010.